

Direct contact tussen fiscus en bedrijf bevordert naleving regels

Wiebes: onderzoek logenstrafte misvattingen over horizontaal toezicht

Laurens Berentsen
en Ulko Jonker
Den Haag

Ondernemingen die een overeenkomst hebben met de fiscus over hun belastingen, maken minder fouten in hun aangiften dan bedrijven die niet zo'n convenant hebben. Volgens demissionair staatssecretaris Eric Wiebes van Financiën toont dit aan dat kritiek op dit zogenaamde 'horizontaal toezicht' misplaatst is.

'De bereidheid om de regels na te leven is groter naarmate de relatie met de Belastingdienst hechter is', zegt Wiebes in een toelichting op het onderzoek dat hij dinsdag naar de Tweede Kamer stuurde.

Er werden 350 belastingplich-

te bedrijven en instellingen onderzocht door middel van een enquête en een volledig boekenonderzoek. Daaruit bleek dat horizontaal toezicht geen effect heeft op de naleving van de omzetbelasting (btw) en een positieve invloed op de loonheffing en de vennootschapsbelasting (vpb), zij het bescheiden.

Volgens critici zouden ondernemingen te makkelijk weggelaten worden met deze vorm van toezicht, die is gebaseerd op vertrouwen. 'Er gaan indianenverhalen rond', vindt Wiebes. 'Zoals dat er geen controles achteraf meer plaatsvinden.'

Bij horizontaal toezicht vindt in beginsel minder boekenonderzoek plaats dan bij traditioneel verticaal toezicht. Belastingplichtigen dienen daarvoor wel het fiscale beheer binnen hun organisatie op orde te hebben. Controle vindt steekproefgewijs plaats op basis van risicoanalyses door de dienst.

Binnen het horizontaal toezicht hebben sommige organisaties individuele convenanten met de fiscus en vallen andere via belastingbureaus onder deze toezichtvorm.

Het onderzoek werd intern uitgevoerd en extern getoetst en begeleid. De onderzochte bedrijven en instellingen werden getrokken uit de 9000 grote ondernemingen in Nederland. De tachtig grootste Nederlandse ondernemingen bleven er buiten wegens de complexiteit van het boekenonderzoek.

Bij meer dan de helft van de organisaties zat op jaarbasis ten minste één fout in de aangiften voor btw, loonheffing en vpb. Hoewel daar flinke uitschieters bij zitten — met één correctie op de vpb-grondslag van € 57 mln en bijna 30% correc-

Staatssecretaris Eric Wiebes

FOTO: PHIL NIJHUIS/HH

ties van meer dan € 250.000 — zijn de meeste fouten volgens het onderzoek toe te schrijven aan slordigheden.

Hoe vaak die vergissing in het voor- of het nadeel van de belastingplichtige uitvalt, kan Wiebes niet zeggen: 'Daar was dit onderzoek niet op gericht.' De belangrijkste oorzaak voor fouten is de omvang of de complexiteit van een onderneming.

Uit de enquête blijkt dat ondernemingen met een convenant meer waarde hechten aan transparantie in de richting van de fiscus en intern fiscaal beheer dan bedrijven zonder. Bij het bepalen van hun fiscale strategie zeggen zij zich niet meer of minder te laten leiden door die overeenkomst dan collegabedrijven. De Belastingdienst ziet daar wel een correlatie: bedrijven zijn minder geneigd gebruik te maken van slimigheden als ze een innige relatie hebben met de dienst.

Over de perceptie dat grote bedrijven gemakkelijker belasting kunnen ontwijken dankzij het horizontaal toezicht, haalt Wiebes zijn schouders op. 'Ik heb een maatschappelijke plicht om uit te zoeken of dat waar is. Welnu, dat blijkt dus niet zo te zijn.'

'Dat je aan één stuk door tegen de publieke opinie moet opboksen, wist ik bij het accepteren van deze baan, wat mij van alle kanten werd afgeraden', zegt hij monter. 'Het is precies zo erg als iedereen zegt, maar het is mij nooit een seconde tegengevallen', aldus de VVD'er die in 2014 zijn Amsterdamse wethouderschap verruilde voor het ministerie van Financiën.